

קס, אלוהים ווידאו טייפ: סרט חסידי

 שלחו להדפסה

הכניסיני תחת
כנף

מנהלת סמינר חרדי לבנות בקנדה, התירה לבמאי סרטי דוקו חילוני להיכנס עם מצלמתו אל תוך חייהן של תלמידותיה. התוצאה: סרט מרגש וחושפני, המציג את הנשים החרדיות מחוץ לסטריאוטיפים: "הן לא מדקלמות ססמאות, אלא שואלות שאלות על מטרת החיים. רוב הילדים בחברה המערבית לא שם" טלי פרקש

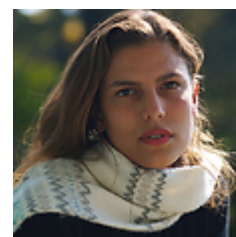
"שכינה", על פי הקבלה, היא הפן הנשי של הבורא, זו המסמלת את הנוכחות האלוהית בעולם שיצר. זה גם שמו של סרט דוקומנטרי המנסה להתחקות אחר אותו מקור נשי-רוחני חמקמק של השראה נעלמה, בתוך קבוצת נערות צעירות [מקהילה חסידית בקנדה](#).

<<הכל על העולם היהודי - בפייסבוק של ערוץ היהדות. כנסו >>

• [נתניהו, קצת צניעות לא תזיק/ הרב יובל שרלו](#)

שנה שלמה ליווה הבמאי היהודי-קנדי הוותיק והמוערך אייבי נידיק, קבוצת תלמידות בסמינר חב"ד בעיירה ציורית במחוז קוויבק. התוצאה - הסרט "שכינה - חייהן האינטימיים של הנשים החסידיות", שהוקרן בשבוע שעבר במסגרת **פסטיבל הקולנוע היהודי בסינמטק ירושלים**.

נידיק לא הסתפק בהצצה. הוא ומצלמתו נצמדו לנערות לליווי קרוב, מסעיר וחושפני. כזה החושף צדדים נסתרים ומרתקים מאחורי הדימוי השבלוני והפלקטי של נערה חסידית. הבנות בסרטו משוחחות בחופשיות גם על נושאים כמו ["שמירת נגיעה"](#), חברות עם בן המין השני ואף על חוויות "הלילה הראשון", ונידיק מעיד כי זו הסיבה שהסרט עורר סערה בקהילה השמרנית.

פמיניזם חסידי נוסח קוויבק. אחת הנערות המופיעות בסרט צילום: מתוך הסרט "שכינה", מושקה לייטסטון

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

בין היתר, התעוררה ביקורת קשה על מנהלת הסמינר, חנה קרליבך, שנתנה את רשותה לצילומי הסרט. אך בסופו של יום, עם צאתו לאקרנים בקנדה – מעיד ניידיק כי מאות חסידים גדשו את אולמות הקולנוע, והסרט זכה לתגובות נלהבות מצד הצופים החרדים, ובהם רבנים בקהילה המקומית.

מסע שמתחיל בפמיניזם מסוג אחר

בראיון ל-ynet מספר ניידיק כי הכל החל בשיחת טלפון משותפה-לשעבר לעסקי הדוקו, שחזרה בתשובה. "היא התקשרה אלי, ואמרה: הבת שלי הולכת לסמינר שנמצא בסנט אגאט. אם תצלם את זה, אני אוכל לראות אותה, ועוד כהוצאה מוכרת כשותפה בהפקה".

"מרגישות יותר פמיניסטיות מחברותיהן שאינן מנהלות אורך חיים יהודי-דתי". מתוך הסרט (צילום: מתוך הסרט "שכינה", אייבי ניידיק)

הסרט נפתח בתיאור קצר של הקהילה החסידית המקומית, על רקע המתיחות שנוצרה בתקופה האחרונה בינה לבין המקומיים, נוכח [האיסור המתגבש על עובדי ציבור לחבוש כיפה](#) או לענוד סמלי דת אחרים בפרובינציה הקנדית. כבר בראשית הסרט - חתונה חסידית בפארק בלב העיר, שאליה מוזמנים כלל התושבים - יהודים ושיינים - לקחת חלק בחגיגות.

דעה

לתלמיד חכם דרושה: אשת קריירה / אליעזר היין

יציאתה של האישה החרדית לשוק העבודה, יצרה מוטציות שעליהן לא חלמו מנהלי הסמינרים: בנות המגזר פיתחו קריירה, והן עובדות בחברה מעורבת לצד גברים חילונים, כדי לאפשר לבעליהן - "אברכי המשי" - לשקוד על לימוד התורה

[לכתבה המלאה](#)

סוגיית הניתוק היא הראשונה שמתעוררת אצל היוצר. "שאלתי את הבנות שאחריהן עוקבת המצלמה, אם הן לא מרגישות מנותקות מהעידן הפמיניסטי שבו אנחנו חיים", מספר ניידיק. "הן השיבו בשלילה, ואף אמרו כי הן מרגישות יותר פמיניסטיות מחברותיהן שאינן מנהלות אורך חיים יהודי-דתי, וכך בעצם מתחיל המסע שלי אתן".

החיבור עם אורח החיים הלא מערבי של חני קרליבך ותלמידותיה, עורר שיח כנה בין המתעדים למתועדות גם מחוץ לעדשת המצלמה. אשת הסאונד, מארין, בחורה קנדית פמיניסטית שגדלה כקתולית, הגיעה עם מטען של דעות מוצקות, לרוב שליליות, על החסידות.

"היה מעניין לראות את הדברים מהזווית שלה. היא לוחמת נמרצת לזכויות נשים, והיא, וואו, ממש התפעלה מהן; מהשליטה העצמית שהן מציגות בעולם שהוא מאוד מטריאליסטי, עם לגיטימיות לדחפים ולרצונות. איכשהו, בתהליך, היא העריצה את הדרך שבה הן הסתכלו על העולם, גם אם לא בהכרח הסיכמה אתן".

אוטטיידר חילוני מאחורי המצלמה

אחד החיבורים המפתיעים ביותר בסרט, נוצר בן ניידק למנהלת הסמינר הכריזמטית, אם לשנים-עשר, שאותה מגדיר ניידק כ"תופעת טבע פמיניסטית, מהסוג הלא-מוכר".

"אין ספק שהסרט שבר הרבה מאוד מיתוסים". ניידק עם קרליבך (במרכז) (צילום: מתוך הסרט "שכינה")

"אנשים קוראים לי מכונת ילודה? יופי, אז אני שמחה שהמכונה עובדת", אומרת קרליבך למצלמה. וכשמאשימים אותה ב"שטיפת מוח", היא מגיבה בחדות: "זה אומר שהמוח שטוף ונקי, לא?" המסכות נושרות כאשר היא וילדיה מגיעים לביקור בבית העלמין היהודי המקומי, שם טמון בנה שנפטר בגיל שלושה חודשים.

כיצד מצליח אוטוטיידר, חילוני, גבר מבוגר, במקום שבו רבים וטובים ניסו ונכשלו?

"אני לא שואל את הדמויות שאני מתעד על הכביסה שלהם, אלא על משחק הספורט האהוב עליהם. סרט דוקומנטרי מתמקד ברגעים הכי רגישים וחשובים בחיים. ועל מנת שבן אדם יוכל לספר את הסיפור שלו, הוא צריך לבטוח בך. הוא צריך לדעת שגם אני פגיע, ושאני אכבד את הפגיעות שהוא מציג מולי, ושאני לא אעוות את הסיפור שלו, או אסלף אותו".

הקנדים התלהבו

ניידק שגדל במשפחה שהגיעה מהשטעטל, רואה בסרט מחווה נוסטלגית ואישית לאותן נשים שעדיין אוחזות

פורמולה בס"ד

חרדיות מעצבות מכוניות / טלי פרקש

שיירת מכוניות מחומרים ממוחזרים עוצבה על ידי חרדיות שמעולם לא אחזו בהגה. בבני ברק לא ממש שמעו על התחום, אך הסטודנטיות של המגמה החרדית הראשונה לעיצוב תעשייתי, רואות בחזון "מזרח תיכון חדש" שיתפרש בין בני ברק לת"א

[לכתבה המלאה](#)

במסורות שעליהן גדלה סבתו. "הוריי נפרדו כשהייתי מאוד צעיר, מה שהיה לא אופייני לקוויבק הקתולית של אותם ימים. בשנות העשרים של חיי התעניינתי רבות בבודהיזם וזן, ובהמשך גם בקבלה, שם נחשפתי להיבט המשולש של דמותו של האל הניטרלי, הגברי ונשי".

"היה לי מאוד חשוב לעשות סרט שנוגע במימד רוחני, ולכן פניתי לבחון את סיפורן של הנשים החסידיות. יש לי ילד בן 20, כך שיכולתי לערוך השוואות, וזה ממש יום וילילה. אפשר להגיד 'שטיפת מוח', אבל אחרי שנה במחיצתן, אני לא חושב שזה המצב. הן ממש לא מדקלמות דוגמות. הן שואלות שאלות על מטרת החיים. הילד שלי בכלל לא שם. רוב הילדים בחברה המערבית לא שם."

"זה לא שאני מסכים עם התשובות, אבל עצם השאלות מצביעות על מודעות מדהימה. זו תחילתה של חוכמה אמיתית, של ידע יהודי או משהו כזה. יש שם המון-המון חוכמה עתיקה. הרגשתי שהן מודעות מאוד לעצמן, לנשיותן, וזה בלי קשר לעובדה שהן היו מאוד-מאוד יפות", ניידק מוסיף בחיך.

איך התקבל הסרט בקנדה?

"הקנדים התלהבו, בעיקר מהרעיונות שהוא מייצג. רבים אמרו לי שהם מרגישים שהחברה המערבית איבדה משהו. בחב"ד, לעומת זאת, היה עניין קצת יותר מורכב. אני חייב לציין בכנות, כי לפני שהסרט יצא, היה בחסידות כעס נורא על הסרט ועל חני. אמרו לה: 'איך את יכולה להראות בחורות חסידיות מדברות על סקס?' זה עורר דיון קולני. חני מאוד חששה שהקהילה 'תרד' עליה, אך זה לא קרה בסוף. במובן מסוים היא אישה מהפכנית".

כשהחסידים הגיעו לבית הקולנוע

למעלה מאלפיים צופים הגיעו לפרמיירה, "אבל מה שיותר מעניין, היו הקרנות ההמשך", הוא אומר. "חסידים מילאו את האולם במונטריאול, בזרם שהלך והתחזק. מנהל התיאטרון היה בהלם. הוא אמר לעיתונות המקומית שזו הפעם הראשונה שחסידים הגיעו להיכל התרבות המקומי בשכונה. הוא ניצל את זה כדי להגיד להם שזה גם מקום עבורם, ואם הם רוצים לעשות עוד דברים, תמיד תינתן להם במה, כך שזה יצר אפקט חיובי, ופתח דיאלוג מעניין. אין ספק שהסרט שבר הרבה מאוד מיתוסים".

איך הגיבו הבנות שתועדו בו?

"חלקן מאוד האמינו בסרט. הן לא ידעו למה לצפות, אבל הן האמינו בי ולא היו בחרדה. המשעשע הוא, שככל שיותר חסידים ראו את הסרט, הם אהבו אותו יותר."

"כשמבלים עם אנשים כל כך הרבה זמן, מתחילים להיפתח באופן הדדי. כיצור סרטים, אלה בדיוק הדברים שהופכים את התיעוד למשהו אמיתי ונוגע. סרט נעשה ויוצא לעולם בזכות עצמו. מה שנשאר אתך אלה אותם רגעים קטנים שחלקת עם הדמויות שתיעדת. בסרט, כמו גם בחיים, הרגעים הקטנים הם החשובים: מחווה, תנועה, היסוס. מה שאני אוהב ביצירה

הדוקומנטרית, היא היכולת להיכנס לחייהם של אנשים בצורה עמוקה, ולהפוך אנשים שלא חשבת מעולם שתתחבר אליהם, למשמעותיים בחייהם".

תגיות: טלי פרקש | דוקומנטרי | חרדים | קנדה | חב"ד
[חזרה](#)